

SPIS TREŚCI

WSTĘP	13
-------------	----

Rozdział I

POCZĄTKI KINA NA ZIEMIACH POLSKICH (1895–1918)	15
1. Czekanie na kino	15
2. Pierwsze pokazy kinematografu	20
3. Polscy pionierzy i wynalazcy	22
4. Kształtowanie się życia filmowego	26
5. Początki twórczości filmowej	30

Rozdział II

NASZE KINO NIEME. ROMANTYZM STRYWIALIZOWANY (1919–1929)	41
1. Nieodwzajemniona miłość	41
2. Model upolityczniony	46
2A. Filmy patriotyczno-propagandowe	46
2B. Adaptacje literatury narodowej	50
3. Model ludyczny	60
3A. Oblicza mabuzerii	60
3B. „Złota seria Sfinksa”	62
4. Model autoteliczny	67

Rozdział III

NASZE KINO KLASYCZNE.	
KRZYWE ZWIERCIADŁO POLSKIEJ MENTALNOŚCI (1930–1939)	73
1. Opóźniony przełom dźwiękowy	74
2. Kino branżowe	79
2A. Filmy historyczno-patriotyczne	80
2B. Komedie	86
2C. Melodramaty	92
3. Kino „społecznie użyteczne”	98
4. Kino awangardowe	104
5. Film żydowski w Polsce	105

Rozdział IV

CZTERY DROGI FILMOWCÓW POLSKICH	
W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ (1939–1945)	109
1. W kraju	110
2. Na emigracji	115

3. Ze Wschodu na Zachód	117
4. Ze Wschodu do kraju	119

Rozdział V

KINO ZIDEOLOGIZOWANE.

OD KINOFIKACJI DO PACYFIKACJI (1945-1954)	123
1. Upaństwowienie kinematografii	123
2. Niespełnione możliwości, zawiedzione obietnice	125
3. Świadcstwa dokumentalne	131
4. Spełnienia mimo wszystko	134
5. Rodzimy socrealizm	143

Rozdział VI

EPOKA SZKOŁY POLSKIEJ (1955-1961)	157
1. „Świat przedstawień” w fazie odwilży	157
2. Wyzwalanie się z socrealizmu	160
2A. Twórcza adaptacja	160
2B. Bezpośrednia polemika	165
2C. Manifestacja swobody artystycznej	169
2D. Podjęcie tematów tabu: „czarna seria”	171
2E. Fabularna odmiana „czarnej serii”	176
3. Szkoła Polska	181
3A. Nurt psychoterapeutyczny	182
3B. Nurt plebejski	202
3C. Nurt psychologiczno-egzystencjalny	209
3D. Bilans Szkoły Polskiej; centrum i obrzeża nurtu	218
4. Poza Szkołą	221
4A. Kino popularne	222
4B. Kino eksperymentu artystycznego	226
4C. Świadcstwa nowego obyczaju	230

Rozdział VII

DWUZNACZNY UROK LAT SZEŚĆDZIESIĄTYCH (1962-1969)	235
1. Tematyka historii najnowszej	236
1A. Kino martyrologiczno-odwetowe	236
1B. Kino narodowo-kombatanckie	238
1C. Kontynuacje Szkoły Polskiej	246
1D. Tonacja sprawozdawcza, tonacja liryczna... ..	252

2. „Tematyka współczesnego życia”	255
2A. Współczesność zadekretowana	256
2B. Współczesność pospolita, czyli bunt scenarzystów	257
2C. Współczesność umykająca	259
2D. Współczesność dokumentowana	263
3. Kino rozrywkowe	268
3A. Komedia	269
3B. Inne gatunki	275
4. Adaptacje literatury narodowej	279
5. Polska Szkoła Animacji	284
6. Nowe kino	287

Rozdział VIII

KINO MŁODEJ KULTURY

I KINO ŚWIADOMOŚCI HISTORYCZNEJ (1969–1975)	297
1. Kino Młodej Kultury	298
1A. Stronictwo inteligenckiego rygoryzmu	300
1B. Stronictwo rejestracji	306
1C. Stronictwo groteski	311
1D. Stronictwo kreacji	316
2. Kino świadomości historycznej	321
2A. Kino mitologii plemiennej: Śląsk Kutza	322
2B. Kino mitologii narodowej: adaptacje Wajdy	326
2C. Kino mitologii osobistej: esej metafizyczny Konwickiego	333
2D. Mit „dzieciństwa powtórnego”: schulzowski film Hasa	335
2E. Mit inteligenckiej apokalipsy: debiut Żuławskiego	338
2F. Kino pamięci indywidualnej: Stanisław Różewicz	339
2G. Wyrafinowane adaptacje: Majewski, Borowczyk	341
3. Kino wystawne	345
3A. Widowiska narodowe	347
3B. Widowiska państwowe	351
3C. Widowiska wojenne	353
4. Przedstawianie rzeczywistości w kinie popularnym	355
4A. Komedia	356
4B. Film obyczajowy	361
4C. Film dla dzieci i młodzieży	364

Rozdział IX

EPOKA MORALNEGO NIEPOKOJU (1976–1981)	367
1. Wylanianie się nurtu	368
1A. Kontrabanda w Zespołach, telewizji i oświatówce	369
1B. <i>Człowiek z marmuru</i> Andrzeja Wajdy	374
2. Kino Moralnego Niepokoju – kanon	378
2A. Dominanta: pojedynek postaw	380
2B. Dominanta: przebudzenie prostych ludzi	386
2C. Dominanta: hodowla zła	391
2D. Dominanta: opór inteligentów	395
3. Kino Moralnego Niepokoju – poza kanonem	401
3A. Odmiana kreacyjna	401
3B. Włączenie się doświadczonych autorów	406
3C. Odmiana gatunkowa	411
4. Kino partyjnej kontrofensywy	414
5. Kino świadomości historycznej cd.	416
5A. Prefiguracje etyczne	416
5B. Więcej rekonstrukcji, mniej perswazji	421
5C. Kino retro	426
6. Filmy osobne	427
6A. W perspektywie ostatecznej	427
6B. Własnym głosem	430
6C. Miniatury o losie	432
7. Kino sezonu „Solidarności”	435
7A. Na zamówienie robotników	435
7B. Obalone tabu stalinizmu	437
7C. „Głęboko zamiast szeroko”	438

Rozdział X

PO STANIE WOJENNYM. SOLIDARNOŚĆ OSOBNYCH (1982–1989)	441
1. Regres stanu wojennego	441
1A. Przerwanie „genialnego sezonu”	442
1B. Kino poniżone	443
2. Kontynuacje mimo wszystko	445
2A. Obalone tabu stalinizmu cd.	445
2B. „Głęboko zamiast szeroko” cd.	449

2C. Dekada Kieślowskiego	455
2D. Kino Moralnego Niepokoju cd.	459
2E. Kino groteski	463
3. Kino oficjalnej propagandy	467
4. Kino historii kreowanej	469
4A. Rewolucja i azyl wyobraźni: adaptacje Wajdy	469
4B. Pokrewieństwo z wieszczami: adaptacje Konwickiego	472
4C. Wizje przeszłości	475
4D. Ponury wizerunek historii najnowszej	478
4E. Mieszaniny obyczajowe	480
5. Kino osobne cd.	482
5A. Późny Has	482
5B. Inni autorzy	484
6. Kino popularne	488
6A. Komedia	488
6B. Nasza postmodernistyczna nostalgia	492
6C. Kino gatunków	494
7. Pokolenie stanu wojennego	495

Rozdział XI

KINO WOLNOŚĆ (1990–2007)	499
1. Po zburzeniu muru	499
2. „Praca żaloby”	502
2A. Odnawianie Szkoły Polskiej: późny Wajda	503
2B. Kontynuacja Szkoły Polskiej: późny Kutz	509
2C. Polacy – Rosjanie; Polacy – Żydzi; Holocaust	512
2D. PRL jako trauma	518
3. Kino świadectwa	522
3A. Ewolucja dokumentu: Marcel Łoziński	522
3B. Ewolucja dokumentu: od Karabasza do Cuskego	525
3C. Zobowiązania w epoce bez zobowiązań: Krzysztof Krauze	528
3D. Z punktu widzenia wykluczonych	534
3E. Z punktu widzenia wchodzących w życie	538
4. Autorzy dawni i nowi	542
4A. Zjawisko Kieślowski	542
4B. Fabulatorzy	545

4C. Mitobiografowie	551
4D. Artyści	558
4E. Kino bladeńskie	563
5. Kino popularne	566
5A. Kino bandyckie – od grozy do nostalgii	566
5B. Komedia	570
5C. Adaptacje lektur	572
5D. Komedia romantyczna	573
6. Kino niezależne	575
BIBLIOGRAFIA	579
INDEKS NAZWISK	597
INDEKS FILMÓW	613

Historia kina polskiego. Twórcy, filmy, konteksty to zawarte w jednym tomie syntetyczne ujęcie całych dziejów kina w Polsce. Autor rozpoczyna swoją opowieść od poprzedzających pierwsze pokazy filmowe zjawisk z zakresu kultury audiowizualnej XIX wieku i doprowadza ją do filmów, które miały premierę w listopadzie roku 2008. Wszechstronne omówienie znajdują tu wszystkie najważniejsze zjawiska z zakresu polskiej sztuki i kultury filmowej, a także przemysłu kinematograficznego. Przedmiotem analizy stają się najwybitniejsze polskie filmy fabularne, dokumentalne i animowane, przedstawione są biografie twórców i najważniejsze konteksty kina, a wszystko to włączone zostaje w obręb jednolitej narracji historycznofilmowej. Zarazem dla każdego z jedenastu rozdziałów książki autor stara się znaleźć odrębną zasadę porządkującą, której źródło mieści się w kolejnych fazach procesu historycznego. W ten sposób ponadstuletnie dzieje kina polskiego zostają opisane jako część kultury narodowej Polaków.